

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 11. toukokuuta 2017
(OR. en)

9075/17

POLGEN 59
AG 17
INST 215
MI 403
WTO 111
AGRI 261
SOC 330
ENV 439
TRANS 172
EMPL 247
EDUC 177
SAN 192
COMPET 331

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteerin puolesta Jordi AYET PUIGARNAU, johtaja
Saapunut:	10. toukokuuta 2017
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin
Kom:n asiak. nro:	COM(2017) 240 final
Asia:	POHDINTA-ASIAKIRJA GLOBALISAATION HALLINNASTA

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2017) 240 final.

Liite: COM(2017) 240 final

Bryssel 10.5.2017
COM(2017) 240 final

POHDINTA-ASIAKIRJA
GLOBALISAATION HALLINNASTA

ALKUSANAT

Euroopan komissio esitti 1. maaliskuuta 2017 Valkoisen kirjan Euroopan tulevaisuudesta. Se on lähtökohta rehelliselle ja laaja-alaiselle keskustelulle tulevaisuuden unionista, joka muodostuu 27 jäsenvaltiosta. Osallistuakseen keskusteluun Euroopan komissio julkaisee pohdinta-asiakirjoja aiheista, jotka ovat tulevina vuosina näkyvimmin esillä.

Tämä pohdinta-asiakirja, joka koskee globalisaation hallintaa, on järjestyksessä toinen. Asiakirjassa pyritään antamaan todenmukainen ja näyttöön perustuva arvio siitä, mitä globalisaatio merkitsee Euroopalle ja eurooppalaisille.

Varsinkin monet nuoret eurooppalaiset ovat sitä mieltä, että he voivat parantaa elämäänsä pitämällä yhteyksiä muiden maiden ja maanosien ihmisiin. He ovat siinä aivan oikeassa – noin kolmannes kansantulostamme on peräisin muun maailman kanssa käymästämme kaupasta.

Monet eurooppalaiset ovat myös huolissaan. Monien mielestä globalisaatio merkitsee työpaikkojen katoamista, sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta ja heikkoja ympäristö-, terveys- ja yksityisyyden suojanormeja. He katsovat, että globalisaatio rapauttaa perinteitä ja identiteettejä. Nämä huolenaiheet on otettava huomioon, mutta voimme puuttua niihin ainoastaan avoimuudella. Keskustelun myötä olemme vahvempia ja paremmin varustautuneita antamaan vastauksia, jotka ovat kestäviä ja oikeudenmukaisia ja vastaavat eurooppalaisten toiveita.

Nykyään, enemmän kuin koskaan, paikallinen on globaalia ja globaali paikallista. Vaikka globalisaatio vaikuttaa lähes kaikkeen elämässämme, eri kansalaiset ja alueet EU:ssa kokevat kehityksen hyvin eri tavoin.

Siksi nyt on aika pohtia, mitä EU voi tehdä muovatakseen globalisaatiosta yhteisten etujemme ja arvojemme mukaista. On aika kysyä, kuinka voimme suojella, puolustaa ja voimaannuttaa Euroopan kansalaisia ja varsinkin kaikkein heikoimmassa asemassa olevia. On myös aika sopia siitä, kuinka EU:n instituutiot, jäsenvaltiot, alueet, kunnat, työmarkkinaosapuolet, kansalaisyhteiskunta laajemmin, yritykset, yliopistot ja EU:n kansainväliset kumppanit voisivat yhdessä hallita globalisaatiota.

EU:n 27 jäsenvaltion johtajien
sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan, Euroopan parlamentin puhemiehen ja Euroopan
komission puheenjohtajan julistus

”Euroopan unionilla on tänään vastassaan sekä maailmanlaajuisesti että eurooppalaisittain ennennäkemättömiä haasteita: alueelliset konfliktit, terrorismi, kasvavat muuttopaineet, protektionismi sekä sosiaalinen ja taloudellinen eriarvoisuus. Vakaa päätöksemme on vastata yhdessä nopeasti muuttuviin maailmanpoliittisiin haasteisiin ja tarjota kansalaisillemme sekä turvallisuutta että uusia mahdollisuuksia. Aiomme tehdä Euroopan unionista vahvemman ja kestävämmän osoittamalla vieläkin suurempaa yhtenäisyyttä ja keskinäistä solidaarisuutta ja noudattamalla yhteisiä sääntöjä. Yhtenäisyys on sekä välttämättömyys että vapaa valintamme. Yksittäisinä maina jäisimme maailmanpoliittisen päätöksenteon ulkopuolelle. Yhdessä ja yhtenäisinä meillä on parhaat vaikutusmahdollisuudet ja voimme parhaiten puolustaa yhteisiä etujamme ja arvojamme.”

Rooma, 25. maaliskuuta 2017

”Eurooppalaisuus merkitsee myös sitä, että olemme avoimia ja käymme naapureidemme kanssa kauppaa sodankäynnin sijaan. Se merkitsee, että olemme maailman suurin kauppablokki, jolla on voimassa olevat kauppasopimukset ja joka käy sopimusneuvotteluja yli 140 kumppanin kanssa eri puolilla maailmaa.

Kaupankäynti merkitsee työpaikkoja – jokaista viennistä saatua miljardia euroa kohden syntyy 14 000 uutta työpaikkaa eri puolille EU:ta. Yli 30 miljoonaa työpaikkaa, eli yksi seitsemästä työpaikasta EU:ssa, on nykyisin riippuvainen muualle maailmaan suuntautuvasta viennistä.”

Jean-Claude Juncker
Euroopan komission puheenjohtaja
Unionin tilaa käsittelevä puhe, 14. syyskuuta 2016

SISÄLLYSLUETTELO

1. TILANNEKATSAUS: GLOBALISAATIO JA SEN VAIKUTUKSET
 - 1.1. Globalisaatio ei ole uusi ilmiö mutta se muuttuu nopeasti
 - 1.2. Globalisaatio on myönteinen muutosvoima
 - 1.3. Globalisaatio tuo kuitenkin mukanaan myös haasteita
2. TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT
 - 2.1. Vuoteen 2025 mennessä globalisaatio näyttää hyvin erilaiselta
 - 2.2 Eristymisen ja passiivisuuden houkutukset on torjuttava
3. EUROOPAN VASTAUS MUULLE MAAILMALLE: KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ GLOBALISAATION MUOKKAAMISEKSI, TALOUSDIPLOMATIA SEKÄ VÄLINEET TASAPUOLISTEN TOIMINTAEDELLYTYSTEN VARMISTAMISEKSI
 - 3.1. EU edistää jo nyt oikeudenmukaisempaa maailmanjärjestystä
 - 3.2. Tulevaisuudessa on panostettava vielä lisää globaalin säännösten kehittämiseen
 - 3.3. EU:n on toimittava tasapuolisten toimintaedellytysten palauttamiseksi
4. EUROOPAN VASTAUS EUROOPPALAISILLE: SOPEUTUMISKYKYÄ VAHVISTETAAN JAKAMALLA EDUT PAREMMIN JA EDISTÄMÄLLÄ PITKÄN AIKAVÄLIN KILPAILUKYKYÄ
 - 4.1. Vankalla sosiaali- ja koulutuspolitiikalla varmistetaan sopeutumiskyky ja vaurauden oikeudenmukainen jako
 - 4.2. Euroopasta on tehtävä kilpailukykyinen ja innovatiivinen talous
 - 4.3. On voimaannutettava Euroopan alueita ja tehtävä niiden kanssa tiivistä yhteistyötä
5. PÄÄTELMÄT

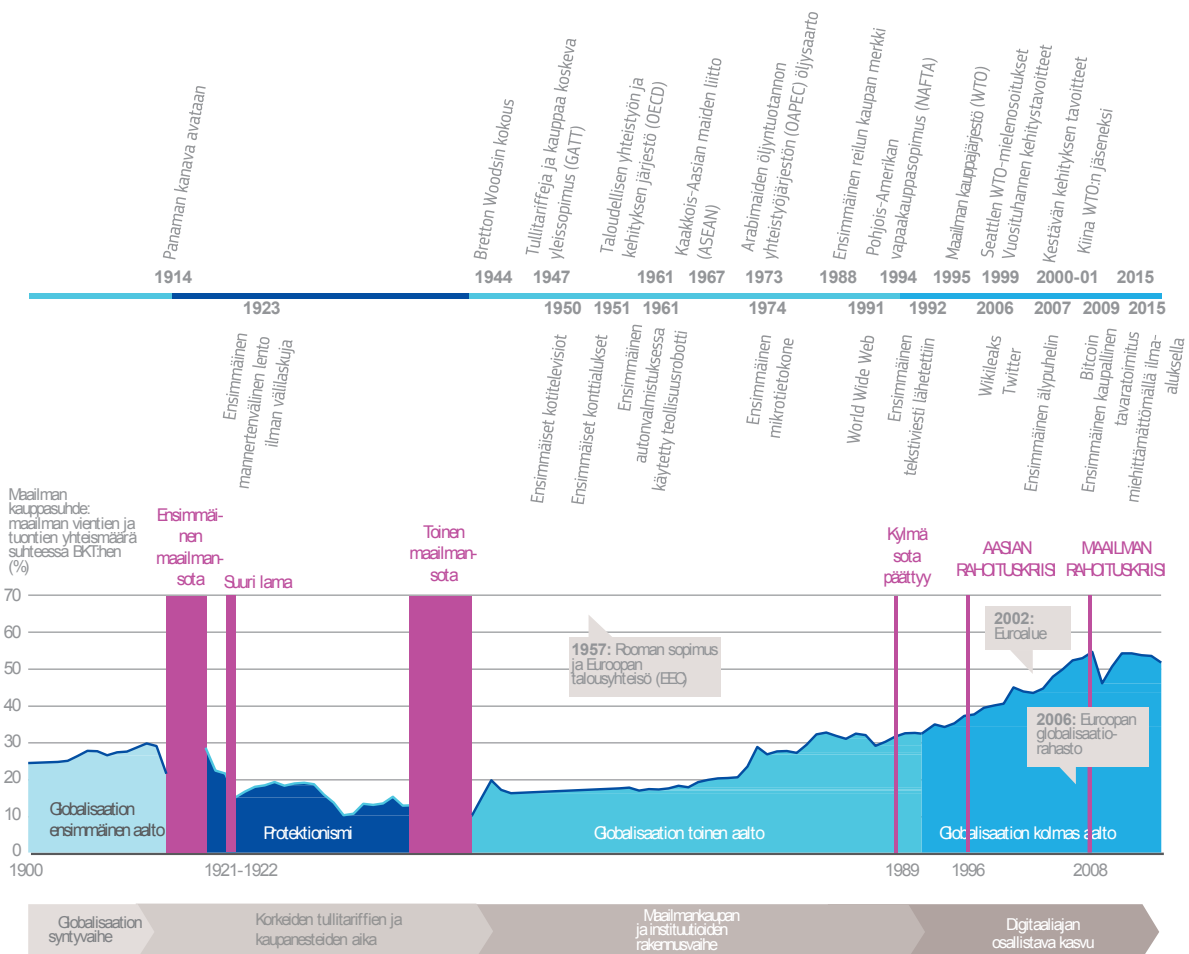
1. TILANNEKATSAUS: GLOBALISAATIO JA SEN VAIKUTUKSET

1.1. Globalisaatio ei ole uusi ilmiö mutta se muuttuu nopeasti

Globaalia vuorovaikutusta on ollut satoja vuosia, ja se heijastelee vaistomaista inhimillistä halua löytää uusia mahdollisuuksia, ihmisiä ja paikkoja sekä vaihtaa ideoita ja käydä kauppaa. Globalisaation keskeisiä liikkeellepanevia voimia ovat perinteisesti olleet tavarakauppa ja pääomavirrat. Nykyään globalisaatio perustuu nopean teknologisen muutoksen vuoksi yhä enemmän osaamiseen.

Internetin kaltaisten läpimurtojen ja kehittyvien talouksien nousun myötä globaali kaupankäynti on edelleen nopeutunut ja sen luonne on muuttunut. Useimmat tuotteet eivät ole enää yhden maan tuottamia, vaan tuotteen tekijät ovat ympäri maailmaa. Tuotteissa yhdistyy raaka-aineita, osia, teknologiaa ja palveluita, jotka ovat peräisin monista eri maista ja maanosista. Älypuhelimet tai lääkekinnalliset laitteet voidaan suunnitella Euroopassa tai Yhdysvalloissa ja koota Aasiassa tai Itä-Euroopassa muualla tuotetuista osista. Toimitusketjut ovat nykyään maailmanlaajuisia.

Kuvio 1: Globalisaation vaiheet

Lähteet: Euroopan komissio (2016), Klasing ja Milionis (2014), Maailmanpankki (2017), mukautettu NBER Macrohistory Database -tietokannasta

Kun kauppa muodosti 1970-luvun alussa vähemmän kuin 20 prosenttia maailman BKT:stä, sen osuus on nyt noin puolet. Perinteisen tavarakaupan määrä on yleisesti vakiintumassa, mutta muut vaihdannan muodot, kuten datavirrat, kasvavat eksponentiaalisesti. Datatalouden arvo kasvaa ennusteiden mukaan 739 miljardiin euroon vuoteen 2020 mennessä, jos tälle toiminnalle luodaan asianmukainen kehys. Määrä on 4 prosenttia koko EU:n BKT:stä eli enemmän kuin kaksi kertaa sen tämänhetkinen arvo.

Kuvio 2: Globaalisuus on tämän hetken todellisuutta

Huomautus: Tiedot ovat vuodelta 2016 (tai vuodelta 2015, jos ne ovat tuoreimmat).

Lähteet: McKinsey Global Institute, Yhdistyneet kansakunnat, Maailman matkailujärjestö, OECD ja Euroopan komissio

Maailmassa on nykyisin myös yhä enemmän kansakuntien rajat ylittäviä haasteita, kuten ennennäkemättömät muuttovirrat, terrorismin uhka, rahoituskriisit, pandemiat tai ilmastonmuutos. Edes suurimmat ja rikkaimmat maat eivät enää kykene selviytymään näistä haasteista yksinään. Tämän päivän maailmassa globaali yhteistyö on yhä tärkeämpää.

1.2. Globalisaatio on myönteinen muutosvoima

Yhä verkottuneempi maailma on tuonut mukanaan uusia mahdollisuuksia. Nykyään ihmiset matkustelevat, työskentelevät, opiskelevat ja asuvat eri maissa. He ovat toisiinsa yhteydessä verkossa ja jakavat siellä toisilleen ajatuksiaan, kertovat kulttuureistaan ja tuovat esiin kokemuksiaan. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua verkko-opintoihin, joita järjestävät maailman merkittävimmät yliopistot. Maat voivat tuottaa enemmän pienemmin kustannuksin erikoistumalla siihen, mitä ne tekevät parhaiten, ja hyödyntämällä mittakaavaetuja maailmanmarkkinoilla. Kansainvälinen kilpailu, maailmanlaajuiset ilmastotoimet, tieteellinen

yhteistyö ja ideoiden vaihtaminen ovat kannustaneet luovuuteen ja kiihdyttäneet innovointia. Yritykset, jotka toimivat kansainvälisillä markkinoilla, pysyvät kilpailukykyisinä, sillä ne oppivat ja sopeutuvat nopeammin.¹

Euroopan vienti on kasvanut, sillä kuluttajat kautta maailman haluavat korkealaatuisia tavaroitamme ja palveluitamme. Eurooppalaiset lentokoneet, premium-autot, teollisuuskoneet, kosmetiikka- ja terveydenhoitotuotteet, korkealaatuiset vaatteet ja laaturuoat ovat erittäin kysyttyjä. Nämä tuotteet – eurooppalaisten konsultti-, insinööri- ja liikennepalvelujen lisäksi – ovat osa EU:n vahvaa vientiä, jonka arvo vuonna 2016 oli yhteensä 1 746 miljardia. On osittain viennin ansiota, että eurooppalaisille voidaan tarjota paremmin palkattuja työpaikkoja. Jokainen miljardi, joka saadaan viennistä, auttaa pitämään yllä 14 000:ta työpaikkaa. Hyöty ei mene vain suuryrityksille, sillä yli 80 prosenttia Euroopan viejistä on pk-yrityksiä.²

Eräs italialainen pk-yritys myy tarkkuuspuhdistuksessa käytettäviä koneita avaruus-, lääke- ja ylellisyystuoteteollisuudessa toimiville asiakkailleen Euroopassa, Israelissa, Kiinassa ja Intiassa. Yritys työllistää kymmeniä työntekijöitä kotiseudullaan, ja yrityksen toimitusketju ja sen maksamat verot edistävät paikallista taloutta.

Ulkomailta tuodut edullisemmat tuotantopanokset ja uusi teknologia tekevät yrityksistämme lisäksi kilpailukykyisempiä, mikä auttaa pitämään yllä työllisyyttä EU:ssa. EU:n tuonnista 80 prosenttia koostuu raaka-aineista, pääomahyödykkeistä ja tuotteiden osista, joita ilman Euroopan talous ei toimisi.

Tuonnin ansiosta eurooppalaisilla kuluttajilla on lisäksi suurempi tuotevalikoima ja halvemmat hinnat. Näin elintaso paranee ja ostovoima lisääntyy. Tästä hyötyvät varsinkin vähävaraisemmat kotitaloudet, jotka kuluttavat suuremman suhteellisen osuuden tuloistaan tavaroihin ja palveluihin. Useimmilla eurooppalaisilla on nyt mahdollisuus ostaa kohtuuhintaisia älypuhelimia, tietokoneita, vaatteita, elintarvikkeita sekä sairaanhoito- ja liikennepalveluita, jotka eivät olleet edellisten sukupolvien tavoitettavissa.

Suorat ulkomaiset sijoitukset ovat pääoma- ja teknologiasiirtojen pääasiallinen lähde. Monet EU:n ulkopuolelta tulleet ihmiset ovat integroituneet yhteiskuntaamme onnistuneesti. He ovat tehneet monenlaisia välttämättömiä töitä, joille omassa työvoimassamme ei ole ollut tekijöitä. He ovat hoitaneet vanhuksia ja työskennelleet maataloilla mutta myös tehneet erikoistunutta tutkimus- ja tuotekehitystyötä.

Kun luonnonvaroista on tullut entistä kalliimpia ja niukempia, väestö on kasvanut ja saastuminen on muodostunut ongelmaksi, kehittyvät taloudet ovat pyrkineet pääsemään nopeasti eroon fossiilisista polttoaineista ja kehittämään teknologioita, joiden avulla saadaan puhtaampaa energiaa ja hyödynnetään voimavaroja tehokkaammin. Tämä on johtanut tiukempiin ympäristönormeihin.

Globaalin kaupan avoimuus on edistänyt EU:n talouskasvua, lisännyt vaurautta ja auttanut Eurooppaa pysymään kilpailukykyisenä.³ EU:n osuus maailman tavaraviennistä on pysynyt yli 15 prosentissa, ja se on pienentynyt vain hieman vuosituhannen vaihteen jälkeen, kun Kiinasta tuli Maailman kauppajärjestön jäsen ja viennin voimatekijä. Joissakin EU:n

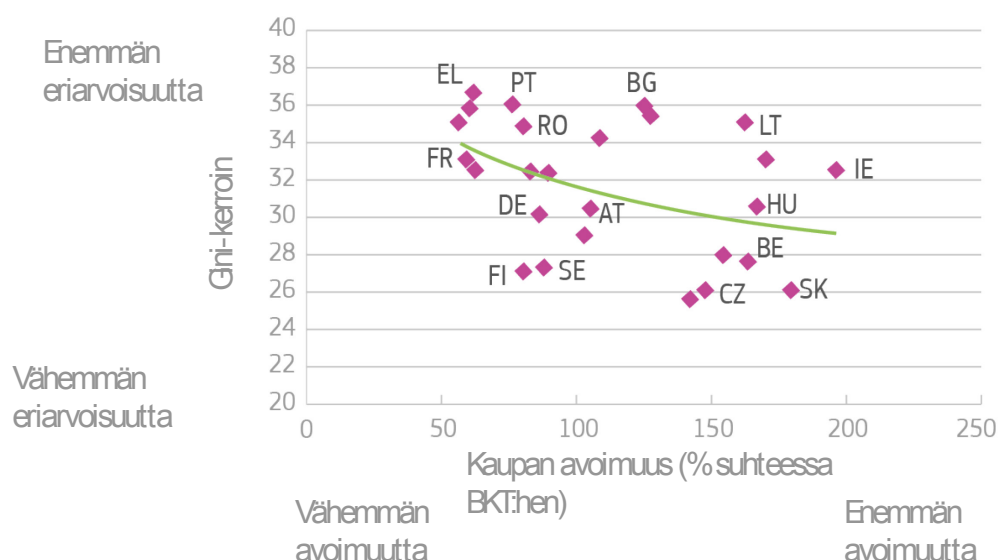
¹ Euroopan komission raportti pk-yritysten kansainvälistymisestä vuodelta 2010 (European Commission, 2010, *Report Internationalisation of SMEs*).

² Euroopan komission julkaisu EU:n viennistä ja sen vaikutuksista työllisyyteen ja tuloihin vuodelta 2015 (European Commission, 2015, *EU exports to the world: effects on employment and income*).

³ Kansainvälisen valuuttarahaston, Maailmanpankin ja Maailman kauppajärjestön kauppapolitiikkaan liittyvä asiakirja vuodelta 2017 (IMF, World Bank, WTO (2017), *Making Trade an Engine of Growth for All. The Case for Trade and for Policies to Facilitate adjustments*).

jäsenvaltioissa, jotka ovat parhaiten integroituneita maailmanlaajuisiin toimitusketjuihin, myös tulotaso on korkeampi ja eriarvoisuus vähäisempää. Tämän menestyksen ansiosta on saatu käyttöön voimavaroja, joilla on voitu toteuttaa eurooppalaista sosiaalista mallia ja suojella ympäristöä.

Kuvio 3: Avoimet EU:n taloudet eivät ole muita eriarvoisempia

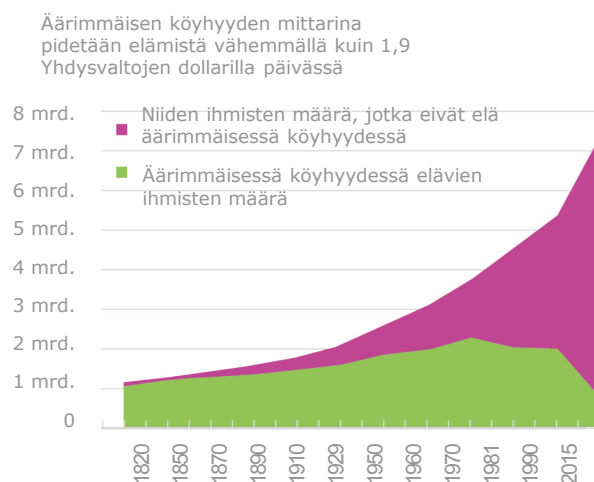
Huomautus: Viimeisimmät käytettävissä olevat tiedot ovat vuodelta 2012. Tulonjako yksilöiden välillä esitetään käyttäen Gini-kerrointa, jonka arvo 0 vastaa täydellistä tase-arvoa. Kaupan avoimuutta kuvaa tuonnin ja viennin arvo suhteessa BKT:hen.

Lähde: Maailmanpankki, 2017

Globalisaatiolla on ollut samanlaisia myönteisiä vaikutuksia kaikkialla maailmassa.⁴ Sen avulla sadat miljoonat ihmiset ovat päässeet irti köyhyydestä ja köyhemmät maat ovat voineet kuroa umpeen eroa muihin maihin. Globalisaatio on osaltaan lisännyt vakautta, demokratiaa ja rauhaa. Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteet ovat muodostaneet maailmanlaajuisen viitekehyksen, jonka avulla on voitu puuttua köyhyyteen ja parantaa kehitysmaiden elintasoja ja viime kädessä myös luoda perusta tulevaisuuden vientimarkkinoille. Myös se, että kehittyvien maiden ihmisillä on toiveita kestävästä ja menestyksellisestä tulevaisuudesta omassa kotimaassaan, osaltaan pienentää sääntöjenvastaisia muuttovirtoja Eurooppaan ja tarjoaa tilaisuuden hallita niitä paremmin.

⁴ OECD:n globalisaatiota koskeva avainasiakirja vuodelta 2017 (OECD, *Key Issues Paper : Making Globalisation Work ; Better Lives For All*, C(2017)32).

Kuvio 4: Päivä päivältä maailmassa on enemmän köyhyydestä irti päässeitä ihmisiä

Huomautus: Kansainvälisen dollarin arvoa on mukautettu maiden välisten hintaerojen ja ajan mittaan tapahtuneiden hinnanmuutosten (inflaation) huomioon ottamiseksi.

Lähteet: Max Roser (perustuen Maailmanpankin tietoihin) vuodelta 2017 sekä Bourguignon ja Morrisson vuodelta 2002.

1.3. Globalisaatio tuo kuitenkin mukanaan myös haasteita

Globalisaatio asettaa myös haasteita. Globalisaation tuomat edut jakautuvat epätasaisesti, sillä joidenkin ihmisten ja alueiden kyky sopeutua muutokseen ja kilpailuun on huonompi kuin muiden. Viime vuosikymmeninä monet maat, joissa on ollut joko pienemmät palkat, heikommat ympäristönormit tai alhaisempi verotus kuin Euroopassa, ovat kilpailleet yhä enemmän Euroopan kanssa sellaisilla teollisuuden segmenteillä, joissa osaamista vaaditaan vähän ja joissa jalostusarvo on matala. Silloin kun joissakin maissa on alhaisempi elintaso ja sosiaaliturva ja löyhempi ympäristö-, vero- ja muu normisto kuin Euroopassa, kyseisten maiden yritykset voivat hyödyntää näitä eroja kilpailussa. Tämän seurauksena Euroopassa on suljettu tehtaita ja menetetty työpaikkoja. Lisäksi on syntynyt painetta huonontaa työntekijöiden palkkoja ja työsuhteen ehtoja. Yritykset, jotka eivät pysty kilpailemaan samaa toimintaa harjoittavien mutta tuottavampien ja halvemmalla myyvien ulkomaisten yritysten kanssa, lopettavat toimintansa. Tällä on pysyvä vaikutus työpaikkansa menettäneisiin ihmisiin ja heidän perheisiinsä sekä laajemmin alueeseen, jolla yritys toimi.

Jotkin ulkomaiset yritykset ja valtiot ovat noudattaneet epäreiluja kauppakäytäntöjä. Sellaiset eurooppalaiset teollisuudenalat kuin terästeollisuus tai laivanrakennus ovat kärsineet polkuhintaista tuonnista, johon on liittynyt valtiontukea ja ylikapasiteettia tietyissä kolmansissa maissa. Jotkin maat ottavat hyödyn kansainvälisestä avoimuudesta ja lisäävät vientiään mutta eivät vastavuoroisesti avaa kotimarkkinoitaan vaan pitävät ne suljettuina ulkomaisilta yrityksiltä.

Lisäksi suuryritykset voivat hyödyntää kansainvälisten sääntöjen porsaanreikiä ja siirtää voittojaan matalan verotuksen maihin sen sijaan että ne maksaisivat verot sinne, missä niiden tuotanto on ja missä ne myyvät tuotteensa. Tällaiset strategiat vievät EU-mailta verotuloja ja lisäävät epäoikeudenmukaisuutta sekä saavat kansalaiset ajattelemaan, että globaali integraatio hyödyttää vain suuria yrityksiä ja hyvin toimeen tulevia ihmisiä.

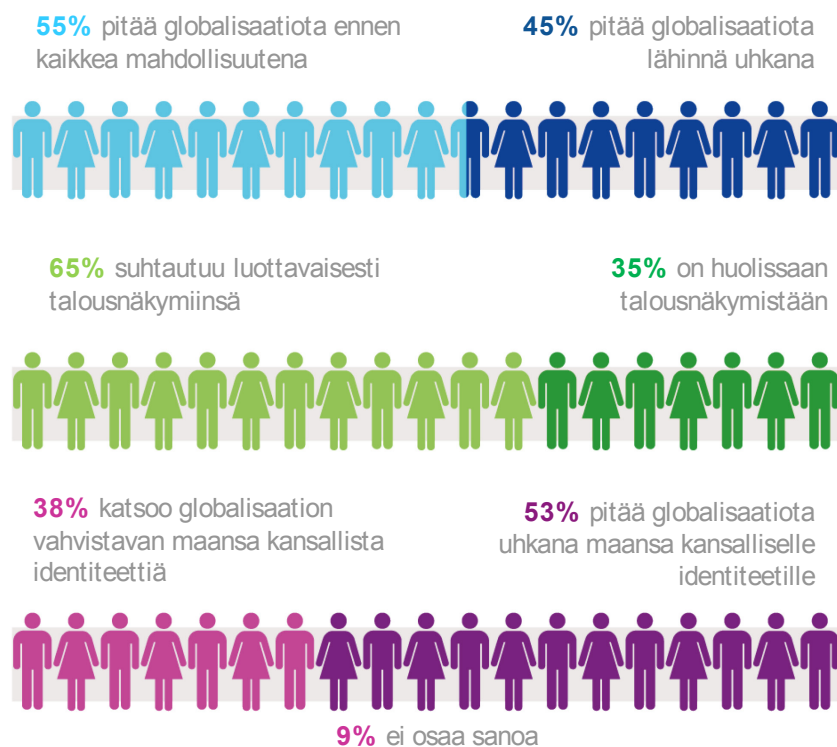
Globalisaation ja teknologisten muutosten yhteisvaikutuksesta koulutetun työvoiman kysyntä on lisääntynyt mutta matalamman koulutustason työpaikat ovat vähentyneet, varsinkin

tehdasteollisuudessa. Työpaikkansa menettäneiden työntekijöiden on vaikea saada uutta työtä varsinkin silloin kun heidän olisi sitä varten hankittava uusia taitoja.

Laillinen maahanmuutto yleisesti ottaen vauhdittaa vastaanottajamaiden talouksia, ja niiden avulla EU voi saada käyttöönsä osaamista, josta työmarkkinoilla on pulaa. Jos paikallinen infrastruktuuri ja pyrkimykset maahanmuuttajien integroimiseksi eivät kuitenkaan pysy muuttoliikkeen kasvun mukana, seurauksena voi olla sosiaalisia jännitteitä yhteisöissä. Varsinkin maille ja alueille, joissa työttömyys ja syrjäytyneisyys on suurta, voi koitua suuria taloudellisia ja yhteiskunnallisia kustannuksia. Syrjäytyminen voi toisinaan myös johtaa radikalisoitumiseen.

Ellei aktiivisia toimia jatketa, on vaarana, että globalisaatio pahentaa teknologisen edistyksen ja äskettäisen talouskriisin vaikutuksia ja eriarvoisuus ja yhteiskunnan kahtiajako lisääntyvät. Viime vuosikymmenellä keskiluokkaan kuuluvien kotitalouksien reaalitytulot EU:ssa ja muissa kehittyneissä talouksissa ovat yleisesti polkeneet paikoillaan, vaikka talous on kaiken kaikkiaan kasvanut. Vaikka eriarvoisuus ei ole Euroopassa läheskään niin tuntuva kuin muualla maailmassa, väestömme varakkain prosentti omistaa edelleen 27 prosenttia kaikesta varallisuudesta.⁵

Kuvio 5: Eurooppalaisten näkemykset globalisaatiosta vaihtelevat

Lähteet: Bertelsmann Stiftung ja Euroopan komissio (2016)

⁵ Julius Bärin syyskuussa 2014 julkaisema raportti varallisuudesta Euroopassa (Julius Bear, *Wealth Report: Europe*. September 2014).

Monet kansalaiset katsovat, että globalisaatio uhkaa suoranaisesti heidän identiteettiään ja perinteitään ja on siten haitaksi kulttuurien monimuotoisuudelle ja kansalaisten elämäntavalle. Kansalaiset ovat huolissaan siitä, etteivät voi hallita tulevaisuuttaan, ja heistä tuntuu, että heidän lastensa näkymät ovat heikommat kuin heidän omansa. Tämä johtuu käsityksestä, jonka mukaan maiden hallitukset eivät enää hallitse globalisaatiota eivätkä kykene tai halua muokata sitä ja sen vaikutuksia kaikkien eduksi. Tämä poliittinen haaste meidän on nyt kohdattava.

2. TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

2.1. Vuoteen 2025 mennessä globalisaatio näyttää hyvin erilaiselta

Suuri muutos on alkanut. Olemme nyt vaiheessa, jossa digitalisaatio, robotit, tekoäly, esineiden internet ja 3D-tulostus mullistavat tapamme tuottaa, työskennellä, liikkua ja kuluttaa.

Kuvio 6: Globalisaatio ennen ja nyt

Lähteet: Euroopan komissio, McKinsey Global Institute, OECD

Lähes kaikilla aloilla tapahtuu muutoksia:

- **liikenne:** itse ajavat ja internetyhteydellä varustetut autot, miehittämättömät ilma-alukset ja autojen yhteiskäyttö
- **energia:** älykkäät sähköverkot, uusiutuva energia, hajautettu tuotanto
- **elintarvikeala:** ilmastoystävälliset viljelykäytännöt, sovellukset ruokahävikin vähentämiseksi
- **tietoliikenne:** yhä nopeammat verkot, virtuaalitodellisuus ja virtuaalinen työskentelytila
- **jakelu:** verkkokaupan kasvava merkitys
- **rahoituspalvelut:** virtuaalipankit, virtuaaliset vakuutuspalvelut tai joukkorahoitus
- **tehdastuotanto:** automaatio
- **terveydenhuolto:** online-diagnoosit, terveydenhuollon ammattilaisten lisääntyvä liikkuvuus rajojen yli.

Automaatio vähentää työvoimakustannusten merkitystä päätettäessä, mihin tuotanto sijoitetaan. Se itse asiassa auttaa tuotannon palauttamista Eurooppaan, kuten aihetta seuraavassa aloitteessa European Reshoring Monitor⁶ on todettu.

Vuonna 2016 tunnettu saksalainen urheiluvarusteiden valmistaja siirsi tietynmallisten kenkien tuotannon takaisin Saksaan tehtaaseen, jossa työn tekevät robotit. Yritys aikoo avata lisää samanlaisia nopeaa tulosta tekeviä tehtaita Eurooppaan tai Yhdysvaltoihin.

Yksinkertaiset ja toistuvat työtehtävät, jotka voidaan automatisoida, katoavat.⁷ Eurooppaan syntyy ja palaa työtehtäviä, mutta ne ovat erilaisia kuin Euroopasta muualle vuosia sitten siirretyt työt. Euroopassa on haasteena luoda innovaatioita strategisten teknologioiden alalla ja auttaa työntekijöitä hankkimaan sopivat taidot, jotta työmarkkinoille ei syntyisi osaamisvajetta.

Digitaalitekniikat ja verkkokauppa lisäävät entisestään myös pienimpien yritysten mahdollisuuksia toimia rajojen yli. Moni yritys syntyy nykyisin globaaliksi ja löytää ostajia internetin ansiosta ympäri maailmaa. Toisaalta muutamia suuria verkkoalustoja hallitsevat yhä enemmän markkinoita osittain sen vuoksi, että ne keräävät ja säilyttävät henkilötietoja. Yksityisyyden hallintaan, tietosuojan, kyberturvallisuuteen ja markkina-aseman väärinkäytön välttämiseen liittyvät haasteet lisääntyvät.

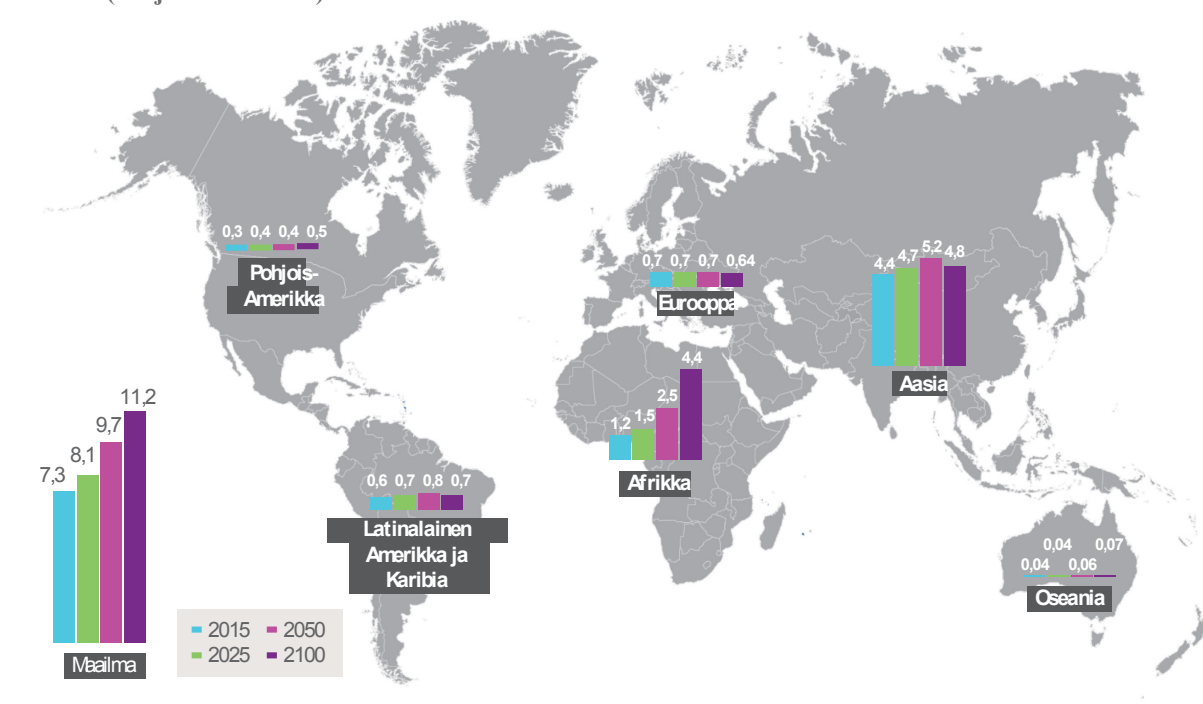
Monet uudet teknologiat on otettu käyttöön ensin kehittyneissä maissa. Kilpailua tulee kuitenkin yhä enemmän kehittyvistä maista, jotka siirtyvät arvoketjussa nopeasti ylöspäin. Kuilu teknisesti kehittyneempien ja vähemmän kehittyneiden alueiden välillä uhkaa kasvaa, jos hallitukset eivät investoi koulutukseen, varusta kansalaisiaan oikeilla taidoilla, tue innovointia, varmista kilpailun reilua ja sääntele tarvittaessa toimintaa järkevästi.

Vuonna 2025 maailman väkiluvun arvioidaan olevan noin kahdeksan miljardia, josta noin 61 prosenttia asuu Aasiassa, lähinnä Kiinassa ja Intiassa. Euroopan suhteellinen osuus maailman väestöstä vähenee. EU:n 27 jäsenvaltion osuus vastaa noin 5,5 prosenttia. Tämä voi johtaa moninapaiseen maailmanjärjestykseen, jossa on eri poliittisia, teknologisia, taloudellisia ja sotilaallisia voimia. Se tarkoittaa myös suuria uusia markkinoita eurooppalaisille yrityksille.

⁶ <https://reshoring.eurofound.europa.eu/>

⁷ OECD:n arvioiden mukaan keskimäärin 9:ää % työpaikoista eri maissa uhkaa automatisointi. Sen lisäksi automaatio vaikuttaa työvoimasta noin 25:n % työtehtäviin. Niistä noin puolet muuttuu huomattavasti.

Kuvio 7: Valtaosa väestönkasvusta tapahtuu Euroopan ulkopuolella
(Miljardia ihmistä)

Lähde: Yhdistyneet kansakunnat (2015)

Näyttää varmalta, että liikkuvuus lisääntyy. Vähemmän kuin neljä prosenttia maailman väestöstä asuu nykyään syntymämaansa ulkopuolella, ja eurooppalaisista vieläkin harvempi.⁸ Yhä enemmän ihmisiä liikkuu vuoteen 2025 mennessä. Afrikan nuoren väestön äkillinen kasvu, epävakaus naapurimaissamme ja muualla sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamat kasvavat paineet ajavat ihmisiä ja perheitä jatkossakin etsimään turvallisempaa ja parempaa elämää ulkomailta, ellei investoida lähtömaiden rauhalliseen ja vauraaseen tulevaisuuteen.

Tekniikan ansiosta ihmiset ovat aiempaa tietoisempia maailmassa tarjolla olevista mahdollisuuksista. Toisaalta tekniikka myös helpottaa etätyön tekemistä jopa toisesta maasta tai toiselta mantereelta käsin. Globaaliin työvoimaan osallistuminen riippuu aiempaa vähemmän siitä, missä ihmiset asuvat, ja yhä enemmän heidän internetyhteytensä nopeudesta ja laadusta.

Entistä verkottuneempi maailma luo uusia mahdollisuuksia ja lisää uhkia. Rikolliset ja terroristit pyrkivät jatkossakin käyttämään lisääntynyttä avoimuutta ja uusia teknologioita hyödyntääkseen laittomia kaupankäynnin muotoja ja levittääkseen vihaa. Toisaalta yhä useammat sidosryhmät – kansalaiset, kansalaisyhteiskunnan ryhmät, yritykset ja kunnat – voivat olla yhteydessä keskenään kaikkialla maailmassa ja työskennellä yhdessä yhteisten ongelmien ratkaisemiseksi.

Kaupunkiverkostot työskentelevät yhdessä oppiakseen toisiltaan, miten torjua ilmastonmuutosta tai kotouttaa hiljattain tulleet pakolaisia; alueet luovat kumppanuuksia yksityisten yritysten kanssa kehittääkseen kaukokatseista kaavoitusta; kansalaiset aktivoituvat verkossa osoittamaan solidaarisuuttaan maailmanlaajuisille liikkeille, kuten **naisten marsseille**, joita järjestettiin kaupungeissa 21. tammikuuta 2017 eri puolilla maailmaa.

⁸ YK:n väestörahaso UNFPA.

2.2 Eristymisen ja passiivisuuden houkutukset on torjuttava

Globalisaatioon liittyvät suuret muutokset voivat johtaa joissakin maissa vaatimuksiin eristäytyä ulkomaailmasta. Tämä pätee erityisesti alueisiin, jotka ovat jääneet kehityksessä jälkeen muista. Jotkut haluavat pystyttää aitoja ja sulkea rajansa. Sen sijaan toiset antaisivat globalisaation edetä vapaasti siinä uskossa, että markkinoiden itsesääntely johtaisi lopulta parhaaseen lopputulokseen.

Taluskriisin ja globalisaation vastustuksen jälkimainingeissa olemme jo nähneet liikettä eristäytymisen suuntaan. Kaupan esteiden poistamiseen tähtäävät monenväliset neuvottelut ovat lähes pysähtyneet viime vuosikymmenen aikana. Protektionismi on palaamassa takaisin.⁹ Jopa maat, jotka ovat perinteisesti puolustaneet avointa globaalia taloutta, pyrkivät nyt jarruttamaan tuontia, rajoittamaan maahanmuuttoa ja suosimaan kotimaista tuotantoa. Tällainen toiminta on osaltaan selvästi hidastanut maailmankaupan kasvua viime aikoina.

Kuitenkin valtaosa eurooppalaisista¹⁰ ymmärtää, että protektionismi ei tarjoa suojaa. Se voi tarjota lyhytaikaista helpotusta, mutta historia osoittaa, ettei se ole koskaan tuonut pysyvää menestystä vaan on usein johtanut katastrofaalisiin seurauksiin¹¹. Varoittava esimerkki tästä on 1930-luvun suuri lamakausi, jota kiihdytti ns. potut pottuina -protektionismi ja joka johti lopulta sotaan.

Jos me suljemme rajamme, muut tekevät samoin. Häviäisimme siinä kaikki. Erityisesti Eurooppa häviäisi, koska se on hyvin integroitunut globaaleihin arvoketjuihin. Protektionismi häiritsisi tuotantoa ja lisäisi kuluttajille aiheutuvia kustannuksia ja nostaisi kuluttajahintoja. Euroopan viennin kilpailukyky heikkenisi, mikä vaarantaisi vieläkin useampia työpaikkoja¹². Kaupan rajoitusten lisääminen kymmenellä prosentilla voisi johtaa kansantulon pienenemiseen neljällä prosentilla¹³. Meillä ei olisi enää saatavilla uusia tuotteita, palveluja, teknologioita eikä ideoita. Protektionismi ja siihen liittyvät hintojen korotukset vaikuttaisivat eniten kaikkein köyhimpiin, mikä olisi täysin vastoin toivottua vaikutusta¹⁴.

Tällaisen laskukierteen välttämiseksi tarvitaan monenvälisiä laitoksia ja sääntöjä, jotta voidaan yhdessä löytää yhteisiä ratkaisuja globalisoituneen maailman haasteisiin. Niitä tarvitaan, jotta voidaan puuttua yhteistyötä edellyttäviin kysymyksiin, kuten globaali talous, ilmastonmuutos ja veronkierto. Ilman yhteisiä sääntöjä vahvemmat ja häikäilemättömämmät maat ja yritykset voisivat määrätä, että heikompien maiden ja yritysten on noudatettava niiden

⁹ Maailman kauppajärjestön, OECD:n ja YK:n kauppajärjestön raportista käy ilmi, että vuodesta 2008 alkaen G20-maissa on kirjattu yli 1 500 uutta kaupan rajoitusta. Ainoastaan neljännes niistä oli peruttu toukokuuhun 2016 mennessä.

¹⁰ Eurooppalaisten enemmistö näkee globalisaation mahdollisuutena talouskasvuun. Vieläkin useampi luottaa omaan talouteensa. Lähde: Eurobarometri 86, syksy 2016

¹¹ Epäonnistuneita omavaraisuuskokeiluja, kuten Neuvostoliitto, Albania 1990-luvulle asti, Kiina 1970-luvulle asti, Argentiina 1970-luvun ja 2000-luvun välillä tai Venezuelan kokeilut lähimenneisyydessä, jotka eivät johtaneet vaurauteen.

¹² Arto, Iñaki, José M. Rueda-Cantuche, Antonio F. Amores, Erik Dietzenbacher, Nuno Sousa, Letizia Montinari ja Anil Markandya, "EU Exports to the World: Effects on employment and income", Euroopan komissio, 2015.

¹³ OECD (2003), "The Sources of Growth in OECD Countries", Pariisi.

¹⁴ Äskettäin tehdyn 27:ää Euroopan maata ja 13:a muuta suurta maata koskevan tutkimuksen mukaan kaupankäynnin lopettaminen pienentäisi köyhimpien talouksien reaalityuloja 63 % mutta rikkaimpien talouksien reaalityuloja vain 28 %, koska köyhät käyttävät suuremman osan tuloistaan kulutukseen (lähde: "Measuring the unequal gains from trade", Pablo D. Fajgelbaum ja Amit K. Khandelwal, Quarterly Journal of Economics, elokuu 2016).

sääntöjä ja toimittava niiden etujen mukaisesti. Tämä olisi vastoin EU:n perusarvoja, jotka ovat yhteistyö, oikeusvaltio, yhtäläiset oikeudet ja solidaarisuus.

Globalisaation hallitsemiseksi paremmin tarvitsemme enemmän globaalihallintaa ja globaaleja sääntöjä. Se edellyttää myös sellaisten kansallisten politiikkojen tukea, joilla vahvistetaan kilpailukykyä ja sopeutumiskykyä kotimaassa. Euroopan on päätettävä, miten tämä tehdään.

3. EUROOPAN VASTAUS MUULLE MAAILMALLE: KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ GLOBALISAATION MUOKKAAMISEKSI, TALOUSDIPLOMATIA SEKÄ VÄLINEET TASAPUOLISTEN TOIMINTAEDELLYTYSTEN VARMISTAMISEKSI

3.1. EU edistää jo nyt oikeudenmukaisempaa maailmanjärjestystä

Korkeatasoisiin vaatimuksiin pohjautuvan oikeudenmukaisen ja sääntöihin perustuvan kansainvälisen järjestyksen luominen edellyttää useiden sellaisten maiden yhteistyötä, joilla on erilaiset edut, kulttuurit ja kehitystaso. Tavoitteena on sovittaa yhteen globalisaation *keinot*, kuten markkinoiden avaaminen ja tekniikan kehitys, ja sen *tavoitteet*, kuten oikeuksien esiin tuominen ja ihmisten hyvinvoinnin lisääminen.

Kahden tuhoisan maailmansodan jälkeen hallitukset perustivat Yhdistyneet Kansakunnat (YK), Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF), Maailmanpankin sekä tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (GATT), josta tuli myöhemmin Maailman kauppajärjestö (WTO). Ne ovat tuoneet rauhaa, vakautta, luottamusta ja hyvinvointia monille. Keskinäiset yhteydet ovat lisääntyneet ja maailmankauppa on kasvanut huimasti.

Taluskriisin jälkeen G20-maat sopivat koordinoitusta ohjelmasta globaalin talouden tukemiseksi ja järeämmistä globaaleista säännöistä rahoitusmarkkinoiden sääntelemiseksi ja veronkierron torjumiseksi. Kaikki YK:n jäsenet hyväksyivät kestävä kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030:n ja sen kestävä kehityksen tavoitteet vuonna 2015. Pariisissa saatiin lisäksi tehtyä sitova kansainvälinen sopimus ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi ja käynnistettiin menettely, jolla parannetaan ympäristönormeja kaikkialla maailmassa. Lisäksi maailman johtajat sitoutuivat YK:n huippukokouksessa 2016 laatimaan maailmanlaajuisen strategian suurten pakolais- ja siirtolaisvirtojen hallitsemiseksi. WTO:n uusi kaupan helpottamista koskeva sopimus tuli voimaan tämän vuoden alussa.

Nämä esimerkit osoittavat, että on syntynyt uusi globaali tapa tehdä yhteistyötä globalisaation hallitsemiseksi. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot vaikuttivat keskeisesti näihin saavutuksiin. EU on itse malliesimerkki onnistuneesta säädellystä yhdentymisestä ja tarjoaa välineen puolustaa monenvälisyyttä ja sääntöihin perustuvaa järjestystä.

3.2. Tulevaisuudessa on panostettava vielä lisää globaalin säännösten kehittämiseen

Globaalia säännöstöä on täydennettävä. Se ei ole vielä valmis. Joillakin aloilla, erityisesti digitaalitalouden alalla, ei ole juuri lainkaan sääntelyä. Toisilla aloilla säännöt eivät varmista tasapuolisia toimintaedellytyksiä tai puutu riittävästi haitalliseen ja vilpilliseen toimintaan, kuten veropetoksiin, korruptioon, luonnonvarojen riistämiseen, laittomiin rahoitusvirtoihin, haitallisiin valtiontukiin tai sosiaaliseen polkumyyntiin.

Meidän on sekä tuettava nykyistä sääntöihin perustuvaa maailmanjärjestystä ennennäkemättömiin haasteisiin vastaamiseksi että kehitettävä sitä edelleen. Tulevat haasteet varsinkin moninapaisessa maailmassa edellyttävät, että EU jatkaa ja vahvistaa talouspolitiikan koordinoitua vahvan, kestävä, tasapainoisen ja osallistavan kasvun varmistamiseksi. Monenvälinen yhteistyö globaalien kumppaniemme kanssa on meille paras tapa. EU:n olisikin osallistuttava monenvälisten laitosten vahvistamiseen ja uudistamiseen. Niistä olisi tehtävä oikeudenmukaisempia ja tehokkaampia, jotta ne ovat tulevaisuudessakin osa ratkaisua. Olisi kuitenkin valmistauduttava etenemään myös tekemällä yhteistyötä pienemmissä ryhmissä, koska nykyinen maailmanjärjestys on yhä kiistellympi. Olisi kuitenkin jätettävä ovi auki, jotta muut voivat liittyä mukaan, kun ne ovat valmiit. Vastaavasti ei-valtiolliset toimijat, kuten kansainväliset organisaatiot tai kansalaisjärjestöt olisi saatava mukaan.

EU voisi jatkaa edelläkävijänä, joka välittää arvojaan ja etujaan ja edistää keskinäistä kilpailua. **Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030** toimii yhteisenä ohjenuorana sille, miten priorisoidaan tulevat toimet hyvinvoinnin, maapallon ja ihmisten eduksi kaikkialla maailmassa, erityisesti kehitysmaissa.

EU hyväksyy kesäkuussa 2017 uuden julkilausuman, **kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen**. Sillä se yhdenmukaistaa kehityspolitiikkaansa Agenda 2030:n kanssa. Voidakseen puuttua tehokkaasti globalisoituneen maailman haasteisiin EU:n on mentävä kehitystoimissaan apua pidemmälle. On yhdistettävä investoinnit, kauppa, yksityisen sektorin osallistuminen, kotimaisten resurssien käyttöönotto sekä hyvän hallintotavan, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien edistäminen. Tässä on kiinnitettävä erityistä huomiota nuoriin, sukupuolten tasa-arvoon ja naisten voimaantumiseen. EU:n ehdottaman **ulkoisen investointiohjelman** tarkoituksena on luoda kaikkia hyödyttäviä tilanteita edistämällä kestävää kasvua ja työpaikkojen luomista kehitysmaissa. Näin lievitetään muuttopaineita ja luodaan investointimahdollisuuksia eurooppalaisille yrityksille.

Yhdennetyimmällä ja ennakoivammalla **eurooppalaisella talousdiplomatialla** voitaisiin saada aikaa parempia tuloksia unionin kansalaisten kannalta. EU:n ja jäsenvaltioiden olisi parannettava ulkopolitiikkojen sekä kasvua ja työpaikkojen luomista edistävien välineiden keskinäistä johdonmukaisuutta Euroopassa. Niiden olisi myös opittava ajamaan tehokkaammin taloudellisia etujaan ulkomailla. EU:n edun mukaista voisi maasta riippuen olla se, että varmistetaan makrotalouden vakautta, tuetaan keskeisiä taloudellisia ja sosiaalisia uudistuksia tai puututaan markkinoille pääsyn esteisiin.

Talousdiplomatia edellyttää koordinoinnin lisäämistä EU:n, jäsenvaltioiden ja rahoituslaitosten, kuten Euroopan investointipankin, kesken. Lisäksi voitaisiin hyödyntää EU:n edustustojen maailmanlaajuisia verkostoa eurooppalaisten yritysten, erityisesti pk-yritysten, auttamiseksi menestymään globaaleilla markkinoilla. Yrityksiä voitaisiin auttaa tarttumaan kauppa- ja investointisopimusten luomiin mahdollisuuksiin, ylittämään sitkeitä markkinoille pääsyn esteitä tai edistämään strategisia Euroopan laajuisia kaupallisia hankkeita. EU voisi myös osallistua kansainvälisten standardien asettamiseen uusille teknologioille tai auttaa eurooppalaisia elinkeinoelämän organisaatioita vahvistamaan toimintaansa ulkomailla.

EU:n tulisi jatkaa **tasapainoisen, sääntöihin perustuvan ja edistyksellisen kauppa- ja investointiohjelman**¹⁵ kehittämistä siten, että markkinoiden vastavuoroisen avaamisen lisäksi pyritään lisäämään myös ihmisoikeuksien, työolojen, elintarviketurvallisuuden, kansanterveyden, ympäristönsuojelun ja eläinten hyvinvoinnin kaltaisten kysymysten globaalihallintaa. Tällaisissa sopimuksissa olisi säilytettävä EU:n ja sen jäsenvaltioiden oikeus toimia oikeutettujen yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi ja säilyttää niihin liittyvillä aloilla EU:n nykyisten vaatimusten korkea taso¹⁶ sekä EU-kansalaisten suojaamiseksi että EU:n teollisuuden suojaamiseksi epäreilulta kilpailulta. Niiden olisi myös edistettävä kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Olisi keskityttävä **kansainvälisten talous- ja finanssipoliittisten sääntöjen** parantamiseen. Olisi erityisesti tuettava tehokkaampien mekanismien kehittämistä makrotalouspolitiikan seuraamiseksi ja mukauttamiseksi globaalilla tasolla, tehostettava veronkierron torjuntaa, varmistettava rahoitusalan vakaus, poistettava ylikapasiteetti ja siihen liittyvät valtiontuet,

¹⁵ Tiedonanto COM(2015)497, 14.10.2015 "Kaikkien kauppa Vastuullisempaa kauppa- ja investointipolitiikkaa".

¹⁶ Ks. Yhteinen tulkitseva väline Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välistä laaja-alaista talous- ja kauppasopimusta (CETA) varten, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13541-2016-INIT/fi/pdf>.

helpotettava verkkokauppaa yksityisyyttä suojaten ja edistettävä teknisten standardien lähentämistä, jotteivät ne toimi tarpeettomina esteinä kaupalle.

Olisi myös pyrittävä parantamaan sosiaalisia ja **työelämän normeja** ja käytäntöjä tiiviissä yhteistyössä niin Kansainvälisen työjärjestön kuin kansalaisyhteiskunnan, työmarkkinaosapuolten ja yksityissektorin kanssa. Tässä yhteydessä työehtosopimusneuvottelujen käyttöä olisi edistettävä maailmanlaajuisesti.

Globalisaation on tehostuttava. Kaupan avulla maat voivat lisätä tuotantoaan erikoistumalla, mutta todellinen tehokkuus edellyttää myös ulkoisten kustannusten minimointia ja talouskasvun irrottamista resurssien käytöstä. Keskeisinä esimerkkeinä tällaisista ulkoisista kustannuksista voidaan mainita kuljetuksista ja pakkaamisesta johtuva saastuminen, liikennehuuhat ja arvokkaiden luonnonvarojen kuluttaminen loppuun.

Pariisin **ilmastosopimuksella** torjutaan ilmastomuutosta ja tuetaan puhtaaseen energiaan siirtymistä, minkä lisäksi se tarjoaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia EU:n yrityksille erityisesti puhtaiden energiateknologioiden alalla. Sopimuksessa annetaan kilpailuetu yrityksille, jotka ovat jo pienentäneet hiilijalanjälkeään. Ensisijaisena tavoitteena on nyt viimeistellä sopimuksen täytäntöönpanoa koskevat säännöt sen varmistamiseksi, että kaikki maat osallistuvat hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen.

Kulttuuridiplomatia on kiinteä osa EU:n yhteistä ulko- ja talouspolitiikkaa. Eurooppalainen **kulttuuri on merkittävä työpaikkojen ja kasvun lähde**, ja kulttuurivaihdot ja ihmisten väliset yhteydet voivat muokata globalisaatiota ja edistää arvojamme ja vahvistaa identiteettiämme.

EU:n sisämarkkinat ovat maailman suurimmat, ja EU on maailman suurin kauppamahti, investoija ja kehitysavun antaja, joten se voi muokata globaaleja sääntöjä. Säilyttääkseen vaikutusvaltansa väestörakenteen, talouden ja politiikan muuttuessa EU:n on tulevaisuudessa yhä enenevässä määrin **yhdistettävä voimansa ja puhuttava yhdellä äänellä**. Ennusteiden mukaan yksikään eurooppalainen maa ei kuulu vuonna 2050 maailman kahdeksan suurimman talouden joukkoon¹⁷.

Tarvitaan oikea-aikaisia, läpinäkyviä ja osallistavia päätöksentekomenettelyjä, jotta yhteinen kansainvälinen toiminta on tehokasta. Voidakseen puuttua lukuisiin maailmanlaajuisiin kysymyksiin EU:n on voitava sekä neuvotella laaja-alaisia sopimuksia että varmistaa niiden ratifiointi ja täytäntöönpano. Kysymys kuuluukin, onko EU:n institutionaalinen rakenne täysin sopiva vastaamaan tähän haasteeseen. Tätä asiaa on käsiteltävä sen jälkeen, kun Euroopan unionin tuomioistuin on antanut lausuntonsa, joka koskee toimivaltaa kauppasopimuksissa¹⁸.

3.3. EU:n on toimittava tasapuolisten toimintaedellytysten palauttamiseksi

EU kannattaa avoimuutta ja yhteistyötä, mutta sillä ei ole varaa suhtautua globalisaatioon sinisilmäisesti. Tiettyjä tilanteita varten on olemassa sääntöjä, joita ei kuitenkaan noudateta. Globaalien sääntöjen porsaanreikien sulkemiseen ja normien tiukentamiseen voi kulua aikaa. Tällä välin EU:lla on oltavat käytettävissään välineitä, joiden avulla tasapuoliset toimintaedellytykset palautetaan ja toimitaan määrätietoisesti epäreiluja käytäntöjä noudattavia maita ja yrityksiä vastaan.

¹⁷ The world in 2050, PWC, helmikuu 2017.

¹⁸ Euroopan unionin tuomioistuin, lausuntomenettely 2/15.

Ensin **parannetaan voimassa olevien sopimusten ja sääntöjen täytäntöönpanoa** muun muassa kaupan, työelämän normien sekä ilmaston- ja ympäristönsuojelun aloilla. Maailman kauppajärjestöllä on sitova riitojenratkaisujärjestelmä, jota EU:n olisi käytettävä tarvittaessa jatkossakin. Vastaavasti olisi varmistettava, että kahdenvälisen kauppaja ja investointisopimusten toisena sopimuspuolena olevat kumppanit noudattavat näitä sopimuksia. **EU:ssa on noudatettava tiukasti EU:n omia sääntöjä** sen varmistamiseksi, että kaikkia unionin alueella toimivia, näitä sääntöjä rikkovia yrityksiä rangaistaan asianmukaisesti. Tämä olisi tehtävä yhteistyössä jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa. Pitäisi investoida enemmän myös EU:n **tullialan riskienhallintaan** EU:n laillisen kaupan helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi samalla kun varmistetaan kansalaisten turvallisuus estämällä tuotevääreännöksiä tai vaarallisia aineita pääsemästä EU:n rajojen läpi.

Unionin olisi myös jatkettava työtä kansainväliset investoinnit suojaavien oikeudenmukaisten sääntöjen laatimiseksi. Samaan aikaan hallitusten olisi voitava jatkaa toimiaan lainmukaisten poliittisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. Olisi lakattava käyttämästä vanhaa investoijien ja valtion välistä riitojenratkaisumenettelyä (ISDS). Komissio onkin ehdottanut **monenvälistä investointituomioistuinta**¹⁹ oikeudenmukaiseksi ja läpinäkyväksi riitojen ratkaisumekanismit. Siitä käydään parhaillaan keskustelua kumppaneiden kanssa.

Lisäksi tarvitaan tehokkaita **kaupan suojoitoimia**: ne olisi uudistettava perinpohjin, jotta niillä voitaisiin puuttua nopeammin, joustavammin ja tehokkaammin polkumyyntiin ja epäoikeudenmukaisiin tukiiin²⁰. Vastaavasti EU:n **julkisten hankintojen** markkinat ovat maailman avoimimmat, mutta EU:n yritykset eivät aina pääse vastavuoroisesti muiden maiden julkisten hankintojen markkinoille. Tämän ongelman ratkaisemiseksi on tehty ehdotus kansainvälisestä julkisista hankintoja koskevaksi säädökseksi²¹. Molemmilla aloilla on toimittava nopeasti.

EU:n tärkeimpiin periaatteisiin kuuluu avoimuus **ulkomaisille sijoituksille**. Ne ovat myös merkittävä kasvun lähde. Viime aikoina on kuitenkin huolestuttu siitä, että ulkomaiset sijoittajat, varsinkin valtion omistamat yritykset, kaappaavat strategisista syistä eurooppalaisia yrityksiä, joiden hallussa on keskeisiä teknologioita. EU:n sijoittajilla ei useinkaan ole samoja oikeuksia sijoittaa maihin, joista tällaiset sijoitukset tehdään. Tätä kysymystä analysoitava huolellisesti, ja on toteutettava asianmukaisia toimia.

Eurooppalaiset yritykset ovat keskeisiä kumppaneita globalisaation muokkaamisessa ja kaikkien kannalta myönteisten tulosten aikaansaamisessa. On lukuisia esimerkkejä siitä, kuinka ne ovat edistäneet kestävä kasvua, joka on suotuisaa niin osakkeenomistajille ja työntekijöille kuin yhteisöillekin, joissa ne toimivat. Kuitenkin yritykset, jotka eivät ota yhteiskunnallista vastuutaan tai ympäristövastuutaan vakavasti, olisi asetettava vastuuseen.

EU:n olisi jatkettava toimia **verotuksen globaalien oikeudenmukaisuuden ja läpinäkyvyyden** puolesta. Vuoden 2017 loppuun mennessä EU:lla tulee oleman yhteinen luettelo yhteistyöhaluttomista verotusalueista. Se muodostaa vahvan välineen, jonka avulla

¹⁹ Ks. Euroopan komission julkinen kuuleminen: investointiriitojen ratkaisujärjestelmän monenvälinen uudistaminen, joka käynnistettiin joulukuussa 2016.

²⁰ Ks. komission tiedonanto ”Tavoitteena vahva EU:n kauppapolitiikka työllisyyden ja kasvun palveluksessa”, lokakuu 2016, komission tiedonanto COM(2013)191 ja komission ehdotus COM(2016)721 asetukseksi polkumyyntillä muista kuin Euroopan unionin jäsenvaltioista tapahtuvalta tuonnilta suojautumisesta annetun asetuksen (EU) 2016/1036 ja muista kuin Euroopan unionin jäsenvaltioista tapahtuvalta tuetulta tuonnilta suojautumisesta annetun asetuksen (EU) 2016/1037 muuttamisesta.

²¹ Ks. komission ehdotus COM(2016)34, 29.1.2016.

voidaan puuttua ulkomailla olevaa omaisuutta koskevaan veronkiertoon ja ryhtyä toimenpiteisiin sellaisia kolmansia maita vastaan, jotka eivät suostu toimimaan oikeudenmukaisesti. Komissio myös jatkaa neuvotteluja kansainvälisistä säännöistä, joilla estetään kolmansiin maihin sijoittautuneiden yritysten suorien ja välillisten verojen kierto ja turvataan jäsenvaltioiden veron perusteet.

4. EUROOPAN VASTAUS EUROOPPALAISILLE: SOPEUTUMISKYKYÄ VAHVISTETAAN JAKAMALLA EDUT PAREMMIN JA EDISTÄMÄLLÄ PITKÄN AIKAVÄLIN KILPAILUKYKYÄ

4.1. Vankalla sosiaali- ja koulutuspolitiikalla varmistetaan sopeutumiskyky ja vaurauden oikeudenmukainen jako

Kansalaisten on voitava luottaa siihen, että kansallinen hallitus suojelee ja voimaannuttaa heitä vankalla sosiaalipolitiikalla, joka on olennainen osa Euroopan vastausta globalisaatioon. Komissio julkaisi 27. huhtikuuta pohdinta-asiakirjan Euroopan sosiaalisesta ulottuvuudesta²². Vaikka Euroopan yhteiskunnat ovat jo nyt maailman tasa-arvoisimpia ja osallistavimpia, meidän on tulevaisuutta silmällä pitäen jatkuvasti lujitettava ja mukautettava politiikkojamme ja puututtava eriarvoisuuteen oikeudenmukaisella ja nykyaikaisella veropolitiikalla. Globalisaation etujen parempi jakaminen yhdistettynä tehokkaaseen sosiaaliseen suojeluun auttaa ihmisiä löytämään kunnollista työtä ja sopeutumaan muutokseen. Laajemmin ajateltuna vaurauden oikeudenmukainen ja tasapuolinen jakautuminen samoin kuin kohdennetut investoinnit, joilla tuetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia henkilöryhmiä, myös muuttajia, auttavat vahvistamaan sosiaalista koheesiota. Juuri näiden asioiden käsittelyä komissio ehdottaa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin²³ yhteydessä. Komission ehdottama pilari antaa suuntaa työllisyys- ja sosiaalipolitiikkojen parantamiselle EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa politiikkojen tarkoituksenmukaisuuden parantamiseksi digitalisaation ja globalisaation aikakaudella.

Vaikutusvallan kasvattamisessa on keskeisessä asemassa elinikäinen oppiminen. Se, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet korkealaatuiseen koulutukseen, on tehokkain tapa jakaa vaurautta yhteiskunnassa. Lähtökohtana pitäisi olla korkeatasoinen peruskoulutus ja kaikenikäisten mahdollisuus saada koulutusta ja kehittää osaamistaan. Lisäksi yhteiskunnassa, joka muuttuu jatkuvasti liikkuvammaksi ja digitaalisemmaksi, on löydettävä uusia oppimistapoja ja tarjottava sopiva sekoitus ”pehmeitä” taitoja, kuten yrittäjäyys-taidot, ja vankkaa digitaalista osaamista. Kaikista työpaikoista 90 prosenttia edellyttää ainakin jonkinlaista digitaalista osaamista.²⁴ Digitaalisen osaamisen taso paranee Euroopassa, mutta edistymisen on jatkuttava.²⁵ Yhdistettynä työnhakijoiden auttamiseen tämä helpottaa kansalaisten sopeutumista alati muuttuvaan työelämään ja joustavampiin työuriin.

Kaikkien pääsyä työmarkkinoille olisi helpotettava nykyaikaisilla ja tehokkailla työmarkkinoilla. Työmarkkinapolitiikoilla pitäisi luoda asianmukainen työllisyysturva, tulojen korvaustaso ja tarkoituksenmukaiset turvaverkot niille, joille käynnissä oleva siirtyminen tuottaa vaikeuksia. Laadukkaiden palveluiden saatavuudella pitäisi varmistaa yhtäläiset mahdollisuudet ja sosiaalinen osallisuus. Palvelut voivat liittyä esimerkiksi terveydenhuoltoon, lastenhoitoon (jotta voidaan lisätä naisten osallistumista työmarkkinoille), etätööhön, työn ja yksityiselämän tasapainoon ja liikuntarajoitteisten henkilöiden työmahdollisuuksien parantamiseen.

²² Pohdinta-asiakirja Euroopan sosiaalisesta ulottuvuudesta, Euroopan komissio, COM(2017) 206 final, 26.4.2017.

²³ Komission tiedonanto Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perustamisesta, COM(2017) 250, 26.4.2017. Komission suositus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista, C(2017) 2600, 26.4.2017.

²⁴ Euroopan digitaalinen tilanneselvitys 2017, SWD (2017) 160.

²⁵ Vuotta 2017 koskevan Euroopan digitaalisen tilanneselvityksen mukaan digitaalinen osaaminen on perustasoa tai edistyneempää vähintään 70 prosentilla väestöstä Suomessa, Luxemburgissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Italiassa, Kyproksessa, Kreikassa, Bulgariassa ja Romaniassa vastaava luku on alle 40 prosenttia.

Jäsenvaltioiden tavoissa vastata näihin sosiaalikeskeisyyksiin on suuria eroja. Yhden maan, alueen tai kaupungin kehittämät lähestymistavat eivät välttämättä sovi käytettäviksi muualla. EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi tällä hetkellä koordinoitava edelleen tiiviisti sosiaalipolitiikkojaan. Lisäksi EU voisi tukea kansallisia ja paikallisia koulutustoimia. Parhaita käytänteitä jaetaan, ja työmarkkinaosapuolilla on tärkeä rooli.

Saksan kaksitahoinen ammattikoulutusjärjestelmä varmistaa, että opiskelijat oppivat nimenomaan yritysten tarvitsemia taitoja, ja edistää koulujen, yritysten ja opiskelijoiden välistä yhteistyötä.

Pohjoismaissa käytössä olevassa joustoturvaan perustuvassa hyvinvointivaltiomallissa pyritään löytämään tasapaino joustavien markkinoiden ja turvallisten työpaikasta toiseen siirtymisen välille, jotta voitaisiin luoda enemmän ja parempia työpaikkoja.

Viron sähköinen koulu -järjestelmä (eKool)²⁶ valmentaa uutta sukupolvea, jolla on paremmat valmiudet ja teknologinen osaaminen kuin koskaan aikaisemmin. Digitaaliteknologian käytön ansiosta Viro on noussut EU:n jäsenvaltioiden joukossa kärkisijalle OECD:n kansainvälisen oppimistulosten arviointiohjelman (PISA) tuloksissa.

EU:n tasolla pilarin täytäntöönpano talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä parantaa rakennepolitiikkojen jakaumavaikutusten hyödyntämistä kasvun osallistavuuden lisäämiseksi. Myös jäsenvaltioiden asianmukaisilla finanssi- ja rakennepolitiikoilla on keskeinen tehtävä. EU:n rakenne- ja investointirahastojen avulla voidaan myös edistää investointeja, joita tarvitaan perusrakenteiden parantamiseen, innovointiin tai henkisen pääoman ja työllisyyden kehittämisen tukemiseen. EU:n on olennaista säilyä nykyaikaisten ja aktiivisten hyvinvointivaltioiden unionina. Solidaarisuus ei ole pelkästään EU:n perusarvo, se on olennainen myös sosiaalisen koheesion säilymiseksi avoimessa taloudessa.

Euroopan rakenne- ja investointirahastoista (ESR, EAKR ja maaseuturahasto) investoidaan koulutukseen 34,5 miljardia euroa (49,2 miljardia euroa, kun kansalliset rahoitusosuudet lasketaan mukaan). **Euroopan globalisaatorahasto** auttaa työttömäksi jääneitä työntekijöitä löytämään uuden työn tai perustamaan oman yrityksen osarahoittamalla toimia, jotka liittyvät esimerkiksi työnhakuapuun, uraneuvontaan, uudelleen koulutukseen, mentorointiin ja valmennukseen, yrittäjyyteen ja toimeentulotukeen. Vuonna 2007 perustetun rahaston kautta on myönnetty tukea 140 000 irtisanotulle työntekijälle. Tämä on kouriintuntuva osoitus EU:n solidaarisuudesta globalisaation sosiaalisten ja työllisyysvaikutusten torjumisessa. Olisi pohdittava, miten välinettä voitaisiin parantaa. Siitä pitäisi tehdä operatiivisempi, jotta sitä voitaisiin hyödyntää nopeasti tehtaan sulkemisen yhteydessä, ja joustavampi, jotta siitä voitaisiin tukea talouden kehittämistoimia nykyistä irtisanottuihin työntekijöihin keskittymistä laajemmin. Tällöin on tärkeää kuroa umpeen kuilu lyhyen aikavälin toimenpiteiden ja koheesiopolitiikan kautta tuettujen pidemmän aikavälin rakennemuutosstrategioiden väliltä.

²⁶ Maailman ensimmäisen koulutustulosten mittaajajärjestelmän, OECD:n kehittämän kansainvälisen oppimistulosten arviointiohjelman (PISA) mukaan virolaisten 15-vuotiaiden tulokset ovat Euroopan parhaita ja parhaimpien joukossa maailmanlaajuisesti (Lähde: PISA 2015 -tutkimus).

4.2 Euroopasta on tehtävä kilpailukykyinen ja innovatiivinen talous

Tulonjakopolitiikat, joilla varmistetaan, että kaikki saavat etuuksia, edellyttävät hallituksilta huomattavia investointeja, joiden rahoittaminen puolestaan edellyttää menestyvää ja kilpailukykyistä taloutta. Poliitiikoilla on autettava yrityksiä innovoimaan jatkuvasti. Yritykset voivat menestyä globaaleilla markkinoilla ja luoda vaurautta ja työpaikkoja ainoastaan siinä tapauksessa, että ne luovat tuotteita ja palveluita, jotka vastaavat kuluttajien kehittyviin tarpeisiin.

Tämä edellyttää tulevaisuusvisiota, jossa talouden nykyaikaistamisessa otetaan avoimesti vastaan digitalisaation, teknologisen ja sosiaalisen innovoinnin, hiilestä irtautumisen ja kiertotalouden tarjoamat mahdollisuudet. Vaikka taloutemme muuttuukin enenevässä määrin palveluihin perustuvaksi, teollisuuden asema tärkeänä tukipilarina säilyy. Se on myös tärkeä työllistäjä, joka täyttää työmarkkinoiden keskitason sektorin ja auttaa ehkäisemään yhteiskunnan polarisoitumista. Tästä syystä meidän on nykyaikaistettava taloutta toteuttamalla konkreettisia toimia EU:n, jäsenvaltioiden ja alueiden tasolla sekä paikallisesti (ks. kuvio 8). Kysymys ei ole siitä, että taantuville toimialoille pitäisi antaa tekohengitystä, vaan meidän olisi investoitava enemmän tulevaisuuden teollisuuteen ja työntekijöihin ja keskityttävä uusiin valmistusteknologioihin ja niihin liittyviin teollisiin (data)palveluihin. Euroopan digitaalisia sisämarkkinoita koskevan strategian²⁷ ja innovaatiostrategian pitäisi auttaa eurooppalaisia yrityksiä nousemaan globaaleiksi toimijoiksi ja omaksumaan nopeasti uudet teknologiset trendit.

Keskeisiä tekijöitä ovat seuraavat:

- **Innovointi:** EU:n jäsenvaltioiden ja niiden alueiden on edettävä arvoketjussa ja hyödynnettävä suhteellisia etujaan. EU:n alueilla toimivien startup-yritysten ja innovoijien olisi tehtävä yhteistyötä johtavien toimijoiden kanssa, jotta ne pääsisivät mukaan globaaleihin arvoketjuihin. Innovatiivisten teknologioiden tuottavuusedut olisi levitettävä laajemmin talouden eri sektoreille. Teknologia-alan johtavat toimijat ovat viisi kertaa tuottavampia kuin muut yritykset. Koska tehdasteollisuuden pk-yrityksistä alle 20 prosenttia käyttää kehittyneitä teknologioita, niiden käytön leviämisen edistämiseksi tarvitaan lisää toimia.

AREUS on EU:n (Horisontti 2020 -ohjelman kautta) osarahoittama hanke, joka keskittyy energiahävikin vähentämiseen ja resurssien käytön optimointiin robotisoidussa tehdasteollisuudessa. Sen tärkein tuotos on älyverkko, joka säästää sekä energiaa että materiaaleja. Kaikkiaan se voi vähentää tehtaan energiankulutusta 5–9 prosenttia, mahdollisesti jopa 20 prosenttia. Italia, Latvia, Ruotsi, Tanska, Saksa ja Suomi osallistuvat tähän ohjelmaan.

Vanguard-aloitteen puitteissa 30 eurooppalaista aluetta tekee innovointi-investointeihin liittyvää yhteistyötä. Ne esimerkiksi kehittävät yhdessä teollisuuden kanssa hankkeita, joissa hyödynnetään 3D-tulostusteknologiaa aiempaa paljon kevyempien ja joustavampien metallikappaleiden valmistamisessa.

Belgiassa korkeasti koulutetun T&K-henkilöstön on mahdollista saada vapautus verosta, mikä on alentanut tehokkaasti tutkijoiden työvoimakustannuksia.

Portugalilainen pk-yritys on kehittänyt sovelluksen, jonka avulla ostajat voivat skannata tuotteita ja välttää kassajonot sekä laatia ostoslistan myymälän pohjaratkaisun perusteella. Yritys on Horisontti 2020 -ohjelmasta saamansa 1,2 miljoonan euron rahoituksen avulla

²⁷ Ks. digitaalisten sisämarkkinoiden strategia Euroopalle, COM(2015) 192.

laajentanut toimintaansa kansainvälisesti siten, että sillä on nyt toimistot Portossa, Berliinissä ja San Franciscossa.

Barcelona, Amsterdam, Kööpenhamina, Pariisi, Berliini, Lissabon ja monet muut eurooppalaiset kaupungit ovat kehittäneet **innovatiivisia kaupunkipolitiikkoja** tarjotakseen edullisia toimistotiloja, tukeakseen yrityshautomoja, antaakseen ilmaista yritysneuvontaa tai kehittääkseen yrittäjäyhteisöjä tukevia ohjelmia.

- **Investoinnit:** Varmistetaan innovatiivisten yritysten rahoitus, luodaan investointeja edistävä sääntely-ympäristö ja kehitetään elintärkeä infrastruktuuri, mukaan luettuna digitaalinen, energia- ja liikenneinfrastruktuuri. Yksityissektorin laitokset voivat tehdä yhteistyötä Euroopan strategisten investointien rahaston kanssa, ja pääomamarkkinaunioni voi auttaa lisäämään innovatiivisten yrittäjien ja yritysten rahoituslähteitä.

Euroopan investointiohjelma tuottaa konkreettisia tuloksia. Huhtikuun 2017 alkuun mennessä sen kautta oli tuettu investointeja, joiden kokonaismäärä oli 183,5 miljardia euroa. Nämä toimet kattavat kaikki 28 jäsenvaltiota, ja niistä odotetaan olevan hyötyä yli 388 000 pk- ja mid-cap-yritykselle.

Ranskan investointipankki (Banque Publique d'Investissement, BPI) tukee 42 miljardin euron budjetistaan innovatiivisten startup-yritysten perustamista tarjoamalla yrittäjille siemenpääomaa. Se on ollut osallisena monessa digitaalisessa menestystarinassa.

- **Alakohtaiset politiikat²⁸:** Keskeisenä painopisteenä on vahvistaa entisestään Euroopassa käynnissä olevaa siirtymistä digitaaliseen, täysin hiilettömään ja kiertotaloutta paremmin hyödyntävään talouteen. Tavoitteena on sisällyttää kestävä kehityksen tavoitteet täysimääräisesti EU:n politiikkaan ja syventää digitaalisia sisämarkkinoita perinpohjaisesti vahvistamalla EU:n tasolla yhteiset säännöt ja normit tulevaisuuden teknologioihin tehtävien investointien edistämiseksi.

Tiedonannossa yhteistyötaloutta koskevasta eurooppalaisesta toimintasuunnitelmasta²⁹ esitetään selkeitä EU-sääntöjä ja poliittisia suosituksia, joilla autetaan kansalaisia, yrityksiä ja EU-maita hyödyntämään uusia liiketoimintamalleja ja edistetään esimerkiksi liikenteeseen tai asunnon vuokraamiseen liittyvien joukkoistettujen alustojen tasapainoista kehittämistä.

Ljubljana nimettiin vuonna 2016 Euroopan vihreäksi pääkaupungiksi, koska se pyrkii toimillaan rajoittamaan moottoriliikennettä ja asettamaan jalankulkijat, pyöräilijät ja julkisen liikenteen etusijalle. Kaupungin 8 prosentin talouskasvu vuonna 2016 rikkoi kaikki aikaisemmat vuosiennätykset. Saavutusta edistivät aiempaa paremmat investointimahdollisuudet ja tuottavuuteen vaikuttavat olosuhteet. Ne perustuivat kestäväan infrastruktuurin kehittämiseen, joka puolestaan suosi ja helpotti matkailua.

- **Sääntely ja verotus:** Uusien liiketoimintamallien pitäisi tukea yrittäjyyttä ja varmistaa samalla tasapuoliset toimintaedellytykset. Päätöksenteon kaikilla tasoilla on varmistettava, että sääntely-ympäristö on yksinkertainen ja suotuisa yrittäjien, erityisesti pk-yritysten, kannalta. Tämä ei tarkoita sääntelyn *purkamista* tai kilpailemista alhaisimmalla sääntelytasolla vaan *järkevää* sääntelyä. Samaan aikaan hallitusten on varmistettava, että veropolitiikka on edelleen tarkoituksenmukaista digitalisaation ja uusien

²⁸ Esimerkiksi energiantensiivisillä teollisuudenaloilla, elintarvikeketjussa, avaruusteollisuudessa tai autoteollisuudessa.

²⁹ COM(2016) 356.

liiketoimintamallien valossa ja että yritykset maksavat veronsa siellä missä ne tuottavat voittonsa.

Komissio tekee **paremman sääntelyn agendassaan** liiketoimista helpompia ja edullisempia yksinkertaistamalla lakeja ja asetuksia EU:n tasolla. Huhtikuussa 2016 hyväksytty yksi yhteinen eurooppalainen tietosuojalaki korvaa 28 kansallista lakia ja synnyttää arviolta jopa 2,3 miljardin euron vuotuiset säästöt. Uudesta EU-laista koituu suoraa etua sekä kansalaisille tietosuojan paranemisen myötä että yrityksille, joiden hallinnollinen taakka vähenee ja jotka voivat toimia vain yhden lainsäädäntökehyksen puitteissa kaikkialla unionissa.

Tanska on yksinkertaisen ja järkevän sääntely-ympäristönsä ansiosta sijoittunut maailmanlaajuisesti jatkuvasti kolmen³⁰ parhaan maan joukkoon liiketoiminnan vaivattomuutta koskevilla mittauksilla. Koska Tanskassa lähes kaikki menettelyt on mahdollista toteuttaa sähköisesti, maa on tuloksellisen yrityshallinnon edelläkävijöitä.

Kaikkien näiden politiikkojen onnistunut toteuttaminen EU:n **sisämarkkinoilla**, jotka ovat maailman suurimmat sisämarkkinat, tarjoaa eurooppalaisille yrityksille ponnahduslaudan liiketoiminnan laajentamiseen globaalille tasolle. Sisämarkkinoiden lujittaminen edellyttää paitsi EU:n ja jäsenvaltioiden tason poliittisia ja täytäntöönpanotoimia myös pidättäytymistä kaupan uusien esteiden luomisesta esimerkiksi vähittäisalalla. Suotuisan liiketoimintaympäristön varmistamiseksi ja jäsenvaltioiden talouksien vahvistamiseksi talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson olisi jatkossakin oltava EU:n politiikan koordinoitumekanismi. Jäsenvaltioiden olisi laadittava politiikkoja, joilla tehostetaan tuottavuutta, tuetaan osallisuutta ja ohjataan enemmän investointiresursseja innovointiin, koulutukseen ja kilpailukykyä pitkällä aikavälillä edistäviin tekijöihin.

4.3. On voimaannutettava Euroopan alueita ja tehtävä niiden kanssa tiivistä yhteistyötä

Vaikka globalisaation hyödyt ovat levinneet laajalle, sen kustannukset ovat usein paikallisia. Perustavanlaatuiset taloudelliset muutokset tapahtuvat paikallistasolla, jossa teollisuus ja ihmiset ovat vuorovaikutuksessa. Toimet on sen vuoksi kohdistettava alueellisiin ja paikallisiin investointitarpeisiin, osaamisvajaisiin ja sääntelyyn liittyviin esteisiin sen varmistamiseksi, että kaikki alueet voivat hyötyä sisämarkkinoista ja valmistautua paremmin globalisaation haasteisiin. Euroopan rakenne- ja investointirahastosta, yhdessä kansallisten rahoitusosuuksien kanssa, tuetaan 67,6 miljardilla eurolla alueita, joilla noudatetaan älykkään erikoistumisen strategioita. Strategioissa hyödynnetään alueiden vahvuuksia, autetaan alueita etenemään arvoketjussa, piristetään yksityissektoria ja kohdennetaan investointeja keskeisiin painopisteisiin ja haasteisiin samalla kun ehkäistään aivovuotoa ja maaseudun autioitumista. Monissa tapauksissa tämän siirtymän ei tarvitse merkitä murroksellista ja korkean teknologian muutosta, vaan kyse voi olla pikemminkin asteittaisesta innovoinnista, joilla varmistetaan tulevaisuus myös perinteisemmille teollisuudenaloille.

Innovaatioklustereita, jotka kokoavat yhteen yrityksiä, yliopistoja, startup-yrityksiä, sijoittajia ja paikallishallinnon edustajia, on edelleen kehitettävä ja kytkettävä toisiinsa eri puolilla Eurooppaa. Monilla eurooppalaisilla alueilla on hyvät edellytykset hyödyntää globalisaation tarjoamia mahdollisuuksia. Joillakin alueilla on kuitenkin suurempi riski menettää paljon työpaikkoja kansainvälisen kilpailun ja teknologisen muutoksen seurauksena. Haavoittuvia alueita on kaikkialla Euroopassa, mutta useimmat niistä sijaitsevat Etelä-, Keski- ja Itä-Euroopassa. EU:n politiikat, joilla vahvistetaan kilpailukykyä ja parannetaan sopeutumiskykyä, kohdistetaan näihin alueisiin.

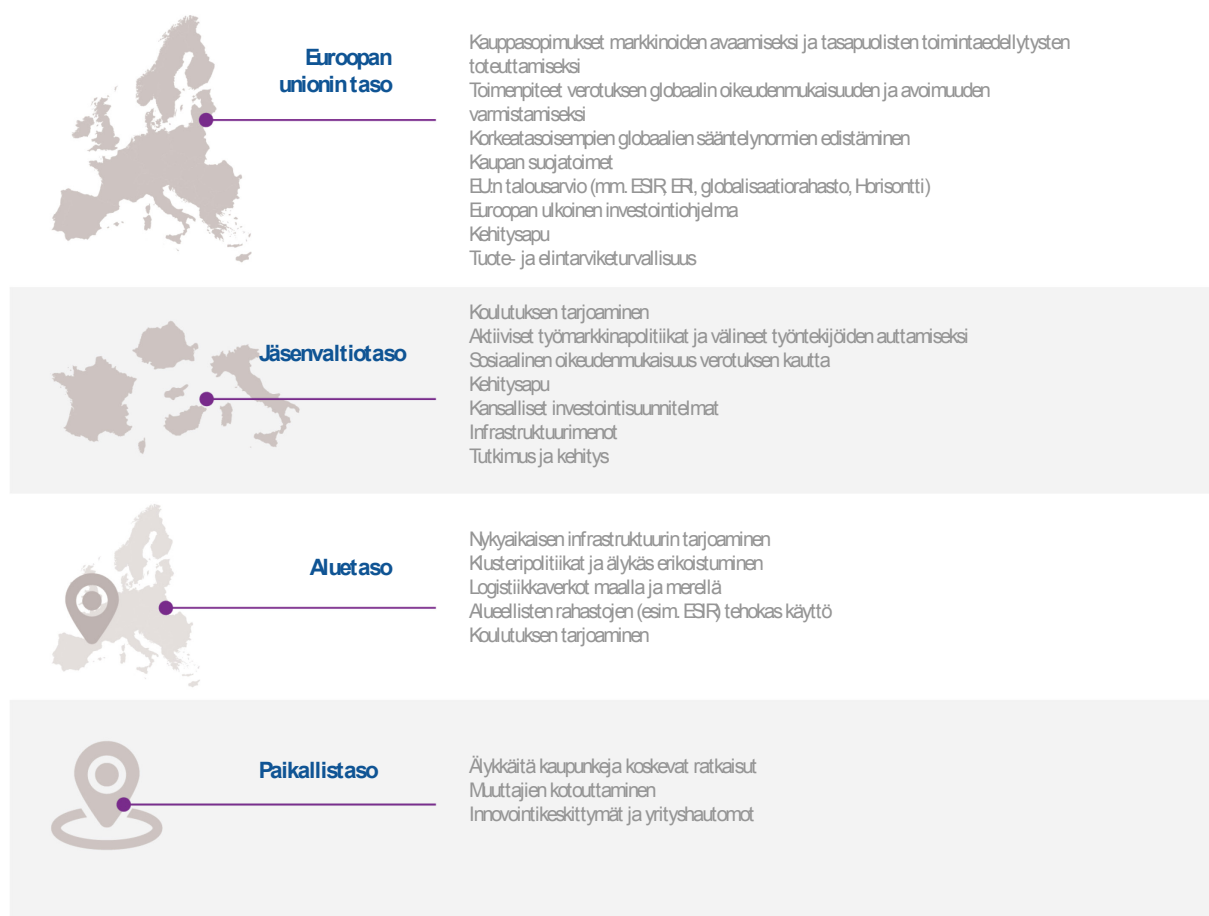
³⁰ Maailmanpankki, Doing business 2017.

Suuren ruotsalaisen autonvalmistajan ajaututtua konkurssiin joulukuussa 2011 yli 3 000 ihmistä menetti työpaikkansa Trollhättanin kaupungissa Etelä-Ruotsissa. Euroopan globalisaatorahasto puuttui tilanteeseen ja myönsi tukea 5,4 miljoonaa euroa, joilla autettiin 1 350:tä yhtiön ja sen 16 alihankkijan irtisanomaa työntekijää. Sen jälkeen kaupunki on kuitenkin noussut uudestaan jaloilleen ja vähentänyt työttömyyttä neljänneksellä irtisanomisista huolimatta. Työttömyys on nyt jopa vähäisempää kuin ennen konkurssia (vähennys 16 prosentista 12 prosenttiin). Menestyksestä on kiittäminen vahvaa yrittäjähenkeä muun muassa rakennus-, kuljetus- ja ilmailualalla. Uusia yrityksiä on perustettu paljon, ja ne työllistävät noin 1 000 henkilöä. Saabilta irtisanotuille tarjottiin mahdollisuus opiskella menettämättä työttömyysetuuksiaan, joten monet tarttuivat tilaisuuteen opiskella ja hankkia uusi ura.

Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä myös sellaisten maaseutuyhteisöjen sopeutumiskyvyn parantamiseen, jotka ovat vaarassa jäädä globalisaation ja väestörakenteen muutoksen jalkoihin. Nykyaikaisella yhteisellä maatalouspolitiikalla, jolla edistetään korkeaa laatua, on keskeinen asema maatalous- ja elintarvikealan kilpailukyvyn edistämisessä ja kansainvälisille markkinoille pääsyn onnistumisessa.

Kaikkien hallintotasojen yhteisenä vastuuna on tehdä Euroopan taloudesta kilpailukykyisempi, kestävämpi ja paremmin globalisaatioon sopeutuva ja varmistaa, että se tuottaa resurssit, joita sen hyötyjen oikeudenmukaisempi jakaminen edellyttää.

Kuvio 8: Globalisaation hallinta – yhteinen tehtävä

Lähde: Euroopan komissio

5. PÄÄTELMÄT

Tehostettu globaali taloudellinen yhteistyö ja teknologian kehittyminen luovat mahdollisuuksia ja haasteita, toiveita ja pelkoja. Vaikka tosiseikat osoittavat Euroopan talouden, yritysten ja kansalaisten hyötyvän edelleen valtavasti globalisaatiosta, hyödyt eivät ole automaattisia eivätkä ne jakaudu tasaisesti Euroopan alueiden ja kansalaisten kesken.

Pelot ovat aivan yhtä todellisia, ja joissakin tapauksissa hyvin perusteltuja. Globalisaatio ja siihen liittyvä teknologinen muutos muuttavat elämäämme ennennäkemättömän nopeasti. Prosessi ei ole sujuva, mutta sitä ei voida pysäyttää eikä sen suuntaa muuttaa. Kysymys on nyt siitä, pystyykö Eurooppa löytämään yhteisen käsityksen siitä, miten kannattaa edetä tämän muutoksen hallinnoimiseksi tehokkaasti.

On niitä, jotka haluavat sulkea portit jopa omilla kansallisilla rajoillaan. He pohtivat jopa sitä, onko sisämarkkinoiden mahdollistama tavaroiden, palvelujen, pääoman ja työvoiman liikkuvuus EU:n sisällä jo liian vapaata. Euroopan yhdentymistä ei kuitenkaan voi enää peruuttaa.

27 jäsenvaltion EU on maailman suurin kauppamahti, investoija ja kehitysavun antaja. Olemme integroituneet perusteellisesti globaaleihin arvoketjuihin, ja painoarvomme säilyy vaikka näyttämölle tulee muita toimijoita. Sen sijaan, että istuisimme aloillamme ja antaisimme globalisaation muokata kohtalomme, meillä on mahdollisuus muokata globalisaatiota omien arvojemme ja etujemme mukaiseksi.

Tässä esitetyt todisteet osoittavat selvästi, että globalisaatiosta voi olla hyötyä, jos sitä hallitaan asianmukaisesti. EU:n ulkopuolella voidaan tehokkaan eurooppalaisen talousdiplomatian kautta osallistua globaalien sääntöjen laatimiseen ja sen varmistamiseen, että eurooppalaiset yritykset voivat menestyä nopeasti kasvavilla kansainvälisillä markkinoilla. Niiden jatkuva kukoistus tuottaa enemmän ja parempia työpaikkoja kansalaisillemme kotona Euroopassa. Emme saisi myöskään epäröidä ryhtyä toimiin tasapuolisten toimintaedellytysten palauttamiseksi siellä, missä ne ovat uhattuina.

EU:n sisällä säännellään yhteisillä säännöillä maailman suurimpia sisämarkkinoita ja varmistetaan korkeatasoiset normit. Yritykset, jotka toimivat innovatiivisissa ja mukautuvissa kansallisissa ekosysteemeissä, kuten Saksan keskisuuret *Mittelstand*-yritykset, voivat menestyä myös globaaleilla markkinoilla. Korkeatasoinen koulutus, jota esimerkiksi Suomi tai Viro tarjoavat, antaa kansalaisille tehokkaan mukautumisen edellyttämät taidot ja sopeutumiskyvyn. Aktiiviset työmarkkinapolitiikat ja tehokkaat tulonjakopolitiikat varmistavat sosiaalisen koheesion ja auttavat torjumaan sosiaalista syrjäytymistä – kuten on nähtävissä Ruotsissa, Tanskassa ja muissa maissa.

Globalisaation hallinta alkaa siis kotipesästä. Euroopan on toimittava globalisaation hyötyjen jakamiseksi oikeudenmukaisemmin solidaarisuutta ja kestävyyttä koskevien periaatteidemme mukaisesti. EU:n pitäisi lisäksi olla innovatiivinen ja kilpailukykyinen talous, jossa on maailman johtavia yrityksiä, jossa kansalaiset voivat sopeutua muutokseen ja jossa voidaan luoda vaurautta sosiaalisen mallimme ylläpitämiseksi.

EU:n toimielimet eivät voi tehdä tätä yksin: tämän on oltava EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteinen hanke. Kansalliset hallitukset ovat suurimmaksi osaksi vastuussa keskeisistä politiikan välineistä. Alueiden, kaupunkien ja maaseutualueiden on sopeuduttava muuttuvaan tilanteeseen. EU voi ja haluaa antaa tässä tukea omien välineidensä kautta.

Kansalaisemme odottavat selkeitä vastauksia siihen, miten voimme työskennellä yhdessä. Tästä syystä valkoisella kirjalla käynnistetty keskustelu Euroopan tulevaisuudesta on niin

tärkeää. Eurooppa, joka tietää mihin haluaa olla matkalla, voi auttaa myös maailmaa pääsemään parempaan tilanteeseen, joka on kaikkien kannalta edullinen.